

Marko Pogačnik
Šempas 160
Si-5261 Šempas
Slovenija
00386-5-30123-26 (Fax; -27)
pogacnik@mail.ljudmila.org

URBANA INTERVENCIJA NA KRALJEŽNICI ZAGREBA PRIJEDLOG MUZEJU ZA SAVREMENU UMJETNOST U ZAGREBU

Usred lipnja 2004 izveo sam urbanu skulpturu za grad Zagreb koja se naziva "Litopunktura Zagreba". Rad je organizirao Centar za očuvanje prirode i zdravlja Sirion iz Zagreba, a finansira ga Gradski savjet za kulturu Zagreba. U osmom mjesecu na različitim lokacijama u gradu postavljeno je osam stupova iz Bračkog kamena sa uklesanim znakovima - kozmogramima.

U dogovoru sa Muzejem suvremene umjetnosti iz Zagreba predlažem, da se u okviru projekta "Urbane intervencije", kojeg Muzej izvodi u 11. mjesecu 2004, "Litopunktura Zagreba" kao permanentna instalacija proširi još za postavku jednog kamena - granita na lokaciji kod novogradnje Muzeja u Novom Zagrebu.

Najprije nekoliko informacija o djelu projekta koji je već izведен.

LITOPUNKTURA NA KRALJEŽNICI ZAGREBA

Šta je to litopunktura

Litopunktura je oblik umjetničkog rada u službi očuvanja životnih tokova u ekološko labilnim prostorima. Takav labilni prostor je i grad sa svojim mentalnim strukturama i ritmovima, koji ne dozvoljavaju, da snaga prirode u punosti dodje do izražaja.

Marko Pogačnik je u 60-im godinama u okviru grupe OHO iz Ljubljane radio na projektima land-arta i konceptualne umjetnosti. Od nastupa u Zagrebu, vidi katalog izložbe Nova umjetnička praksa u Galeriji suvremene umjetnosti, Zagreb, 1978.

Na osnovu tih iskustava početkom 80-h godina razvio je umjetnost litopunkture. Litopunktura je metod ekološkog balansiranja prostora, koji je sličan akupunkturi kod čovjekovog tijela. Kod litopunkture postavljaju se kameni stupovi na "akupunktturnim tačkama" prostora. Oni deluju na cijelinu prostora na energijski način i na taj način potiču pozitivne procese u smislu iscelivanja.

Kod riječi "litopunktura" grčki izraz za kamen (lithos) kombinovan je sa latinskim izrazom za ubod (punctura). Umjesto uboda igлом, kod litopunkture se na određenim tačkama postavljaju kameni stubovi. Na stubovima su uklesani kozmogrami, kompleksni znakovi u kojima je kodiran identitet datog prostora.

U medjuvremenu litopunktturni radovi su izvedeni u nekoliko Evropskih zemalja (Njemačka, Švajcarska, Češka, Austrija, Italija, Velika Britanija, Slovenija) i gradovima (Villach, Merano, Aachen, Prag, Klagenfurt, Maribor, Jesenice, Quito/Ekvador), u Kazahstanu, i Braziliji.

Litopunktturni projekt za Zagreb

Zagreb se istorijski razvijao u fazama. Počevši od dvojice Gradec - Kaptol, gradske strukture su se taložile jedna uz drugu prema Savi. Kasnije preskočile su Savu i počinju se razlijevati po Savskom polju.

Litopunktturni nacrt zamišljen je tako, da poput kralježnice povezuje gradske strukture uz osovinu, koja se protježe od Mirogoja preko Kaptola, Donjeg grada, parka kod Gradskog poglavarstva, Trnja, preko Save do Sigeta na rubu Savskog polja. Na taj način različiti slojevi

nastali uz razvitak grada, budu pomoću sedam litopunkturnih stubova povezani sa energijskom bazom Zagreba, sa Medvjednicom. Po drugoj strani pojedini djelovi grada budu pripeti na centralnu osovINU, koja omogučava, da se grad kakav je danas u svojoj rasparčanosti, počinje energijski organizovati oko svoje kralježnice kao zaokružena cjelina. Sa idejom kralježnice povezujem onu vitalno-energijsku osovINU grada, po kojoj teku životne snage od najiskonskijih snaga zemlje do onih najfinijih duhovnih. Tih sedam tačaka na kralježnici bi mogli ovako karakterizirati:

1. Mirogoj - tačka koja prima snage kozmosa, kojima se hrani kralježnica grada.
2. Ulica Mjedveščak - park - tačka uvida, svesti, duhovni utjecaji na kralježnici
3. Donji grad - tačka kreativnih snaga, potpomaže kreativne procese na duhovnom nivou.
4. Park pored Gradskog poglavarstva - tačka koncentracije srčanih snaga, koje deluju kao magnet, koji psihički ujedinjuje prostor grada.
5. Nacionalna sveučilišna biblioteka - populjak grada, u kojem je centriran gradski organizam (solarni pleksus)..
6. Sava - unosi u kralježnicu životne snage elementa vode sa njegovom dinamikom i inteligencijom.
7. Siget - Dom zdravlja - tačka koja uvodi u kralježnicu grada zemaljske snage.

KAKO SE PRIJEDLOG ZU SUDJELOVANJE U "URBANIM INTERVENCIJAMA" UKLJUĆUJE U PROJEKT "LITOPUNKTURE ZAGREBA"

Naime pored sistema "kralježnice Zagreba" litopunktura Zagreba se odnosi na još jedan paralelni sistem, kojeg nazivam "Sistem trojstva za Zagreb".

Trojstvo predstavlja arhetip Zagreba, koji se pojavljuje u grbu grada kao troje kula, od kojih su krajnje dvije polarizirane pomoću zvijezde (element vatre) na jednoj, te mjeseca (element vode) na drugoj strani. Srednja kula predstavlja balans izmedju ta dva ekstrema. Taj arhetipski uzorak se u izvornom urbanom organizmu pokazuje kao polaritet izmedju dva samostalna grada, koja su sastavljala drevni Zagreb, Gradec i Kaptol. Kasnije radom Ivana Meštrovića označeno je trojstvo za Donji Grad (Zdenac života, spomenik Štrossmajeru, Umjetnički paviljom na Trgu žrtava fašizma.)

U oviru Litopunkture Zagreba "sistem trojstva" pomoću troje litopunkturnih kamena je prenešen još na područje modernog grada. Centriran je kod Nacionalne sveučilišne biblioteke, sa sporednim litopunkturnim stupovima na Krugama (Nalješkovičeva ulica) i u Vrbiku (Gagarinov put)

Postavljanjem velikog granita (200x160x310 cm) nasuprot lokacije novog Muzeja suvremene umjetnosti u Sigetu sistem trojstva za Zagreb bio bi zaokružen time jer bi nastalo još treće trojstvo, koje se uz glavnu osovINU grada razpoteže u liniji:

1. Marijin stub na Kaptolu - populjak starog grada Zagreba (onfalos)
2. Spomenik kralju Tomislavu ispred željezničke stanice - centar izljeva u širi prostor Hrvatske
3. Avenija Večeslava Holjevca nasuprot Muzeja suvremene umjetnosti u izgradnji, - tačka ozemljenja za sistem trojstva.

(vidi crtež)

U veliki granit, koji postavljamo na Aveniji Venčeslava Holjevca bi bile uložene tri pločice od bronze sa tri kozmograma, koji će ga uklopiti u sistem Litopunkture Zagreba. Promjer pločica je 13 cm.

7. *Siget - Dom zdravlja* - tačka koja uvodi u kralježnicu grada zemaljske snage.

Srčani sistem Zagreba

Srčani sistem je sustav namijenjen regeneraciji za snage grada i prebivalstva. Povezuje medusobno dve velike rekreativne zone Zagreba, Jarun na jednoj i Maksimir na drugoj strani. Upinje jih u srčani centar kralježnice, koji se nalazi u parku kod Gradskog poglavarstva. Odatle se regenerisane životne snage razljevaju u širi prostor Zagreba i Hrvatske. Srčani centar u Jarunu je obilježen litopunktturnim stupom, tačka u Maksimiru nalazi se ispod vidikovca.

Sistem trojstva za Zagreb

Trojstvo predstavlja arhetip Zagreba, koji se pojavljuje u grbu grada kao troje kula, od kojih su krajnje dvije polarizirane pomoću zvijezde (element vatre) na jednoj, te mjeseca (element vode) na drugoj strani. Srednja kula predstavlja balans izmedju ta dva ekstrema. Taj arhetipski uzorak se u izvornom urbanom organizmu pokazuje kao polaritet izmedju dva samostalna grada, koja su sastavljala drevni Zagreb, Gradec i Kaptol. Kasnije radovima Ivana Meštrovića označeno je trojstvo za Donji Grad (Zdenac života, spomenik Štrossmajeru, Umjetnički paviljom na Trgu žrtava fašizma.)

U oviru Litopunkture Zagreba "sistem trojstva" pomoću troje litopunktturnih kama je prenešen još na područje modernog grada. Centriran je kod Nacionalne sveučilišne biblioteke, sa sporednim litopunktturnim stubovima na Krugama i u Vrbiku. Sistem trojstva za Zagreb sastavlja devet tačaka:

- 8 ✘ *Marijin stub na Kaptolu* - populjak starog grada Zagreba (onfalos). Tačka udisaja za sistem trojstva.
- 9 ✘ *Zdenac života Ivana Meštrovića (Trg Maršala Tita)* - u okviru trojstva simbolizira princip cjelovitosti, princip, koji djelove povezuje u kozmičku cjelinu.
- 8 ✘ *Spomenik Juraju Štrossmajeru, rad Ivana Meštrovića* - označuje princip kreacije, princip koji potiče interakciju izmedju jin i jang (ženskih i muških) snaga.
- 10 ✘ *Meštrovićev Umjetnički paviljon na Trgu žrtava Fašizma* - simbolizira princip transformacije, princip koji unosi promjene u životni sustav.
- 11 ✘ *Spomenik kralju Tomislavu ispred željezničke stanice* - centar izljeva u širi prostor Zagreba i Hrvatske
- 12 ✘ *Kruge, litopunktturni stub na Nalješkovičevi* - označuje princip cjelovitosti za novi deo grada. Stoji na mjestu jakog bioenergijskog izvora.
- 13 ✘ *Nacionalna sveučilišna biblioteka* - Litopunktturni stub označuje princip kreacije za novi deo grada. Soji uz kralježnicu grada i tako povezuje sistem trojstva sa sistemom kralježnice Zagreba.
- 14 ✘ *Vrbik, litopunktturni stub na Gagarinovom putu* - označuje princip transformacije za novi dio Zagreba. Stub stoji na bioenergijskom toku (ley-liniji) koji teče kroz crku Sv. Marka u Gornjem gradu.
- 15 ✘ *Veliki granit na aveniji Večeslava Holjevca nasuprot Muzeja suvremene umjetnosti u izgradnji* - tačka ozemljenja za sistem trojstva (tek u pripremi).

(Stanje 20.8.2004)